ספרא — פרשה ו

[א] "כי עבדי הם"- שטרי [קדם] עליהם ראשון. "אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים" – על תנאי ש"לא ימכרו ממכרת עבד". דבר אחר: "לא ימכרו ממכרת עבד" – שלא יעמידנו בסימטא ויעמדינו על אבן המקח.

[ב] "לא תרדה בו בפרך" – שלא יאמר לו "החם את הכוס הזה!", והוא אינו צריך; "הצן לי את הכוס!", והוא אינו צריך; "עדור תחת הגפן עד שאבא!". שמא תאמר "לצורך עצמי אני עושה", והרי הדבר מסור ללב שנאמר "ויראת מאלקיך" – הא כל דבר שהוא מסור ללב נאמר בו "ויראת מאלקיך".

[ג] שמא תאמר הואיל ואסרת לנו אל כל אלו, במה נשתמש? תלמוד לומר "ועבדך ואמתך אשר יהיו לך מאת הגוים...". "יהיו לך" מה תלמוד לומר? מנין אתה אומר, ישראל שבא על שפחתו וילדה ממנו בן – מותר אתה לשעבדו עבד? תלמוד לומר "אשר יהיו לך". "מאת הגוים אשר סביבותיכם" – ולא מן הכנענים שבארץ. "מאת הגוים" – בניהם ובנותיהם. הם עצמם מנין? תלמוד לומר "מהם תקנו". "עבד ואמה" – הוקש עבד לאמה. מה אמה – אין לה קדושין, אף עבד – אין לו קדושין.

[ד] "וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו" – בניהם ובנותיהם. הם עצמם מנין? תלמוד לומר "מהם תקנו". "וממשפחתם אשר עמכם" מה תלמוד לומר? מנין אתה אומר, אחד מכל משפחות האדמה שבאו על אחת מן הכנענית וילדה ממנו בן – מותר אתה לקנותו עבד? תלמוד לומר "וממשפחתם אשר עמכם". או אחד מן הכנענים שבא על אחת מכל משפחות הארצות וילדה ממנו בן – מותר אתה לקנותו עבד? תלמוד לומר "אשר הולידו בארצכם". "והיו לכם לאחוזה" – הרי הם כאחוזה: מה אחוזה נקנית בכסף ובשטר ובחזקה, אף עבדים – נקנים בכסף ובשטר ובחזקה.

[ה] "והתנחלתם אותם לבניכם" – ואין בנותיכם לבניכם, מלמד שאין אדם מוריש זכות בתו לבניו. ומנין לכל המוחזק אחריו בנו, שהוא בנו? תלמוד לומר "והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם". "לרשת אחוזה" – מה אחוזה אין לו הונייה, אף עבדים אין להם הונייה.

[ו] "לעולם בהם תעבודו" – אין לך בהם אלא עבודה בלבד. "ובאחיכם בני ישראל איש באחיו" – אין לי אלא איש באיש. איש באשה, אשה באיש מנין? תלמוד לומר "איש באחיו" – מכל מקום. "לא תרדה בו בפרך" – בו אין אתה רודה בפרך; רודה אתה בבן חורין בפרך.